

W E E K B L A D

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

VERSLAG DER WERKZAAMHEDEN VAN HET AMSTERDAMSCH
GENOOTSCHAP TOT BEVORDERING DER KOEPOKINENTING
VOOR MINVERMOGENDEN, GEDURENDE HET JAAR 1879.

Het totaalcijfer der inentingën in het afgelopen jaar bedraagt 4107, tegen 4094 in 1878 en 4116 in 1877. Verreweg de meeste inentingën werden weder met animale stof verricht, een feit, dat zich in de laatste jaren geregeld voordoet, terwijl het cijfer der inentingën met humane stof, bij het vorige decennium vergeleken, weinig afwisseling vertoont, maar toch op den duur eer toe- dan afneemt.

TABEL I. STAAT DER INENTINGEN, DOOR HET GENOOTSCHAP VERRICHT IN 1879.

Aantal inentingën.		Leeftijd der ingeëntën.						Overeenstemmend totaal.	
Vaccinaties.	Revaccinaties.	0--2 jaar.		2--10 jaar.		boven 10 jaar.			
1225	869	350	6	1225 } met humane	
.....	29	—	22	7	29 } stof.	
2782	1349	1429	4	2782 } met animale	
.....	71	6	55	10	71 } stof.	
4007	2218	1779	10	4007 Vaccinaties.	
.....	100	6	77	17	100 Revaccinaties.	
Totaal Generaal 4107.								4107	

De uitslag der inentingën was in 1879 gunstiger dan in een der tien voorafgaande jaren. Van de 10 lancetsteekjes (5 op elken arm) kwamen op:

10 pokken bij 613 van arm op arm, en bij 1225 van kalf op arm gevaccineerden.

9	"	"	172	"	"	"	386	"	"	"
8	"	"	140	"	"	"	277	"	"	"
7	"	"	87	"	"	"	200	"	"	"
6	"	"	53	"	"	"	155	"	"	"
5	"	"	34	"	"	"	180	"	"	"
4	"	"	38	"	"	"	125	"	"	"
3	"	"	20	"	"	"	96	"	"	"
2	"	"	9	"	"	"	65	"	"	"
1	"	"	10	"	"	"	67	"	"	"
			1176				2776			

Uitcijfering dezer tabel geeft voor de *humane* vaccinaties, direct van arm op arm, gemiddeld 8.5 pok, tegen 7.9 in 1878; voor de *animale* vaccinaties, direct van kalf op arm, 7.9 tegen 7.8 in 1878.

Autorevaccinatie werd verricht bij 269 kinderen, die op den 8sten dag slechts 1—4 pokken vertoonden. Uit de onderlinge vergelijking der verschillende gevallen bleek verder onmiskenbaar, dat de proefrevaccinatie te beter slaagt, naarmate er bij de eerste vaccinatie minder pokken waren opgekomen; immers de autorevaccinatie mislukte bij geen enkel kind met 1 pok, bij 18 pCt. van de kinderen met 2 pokken en bij 50 pCt. van de kinderen met 3 of 4 pokken.

Inenting van gevarioleerden had in 1879 slechts viermaal plaats en wel in het Parc vaccinogène; het waren allen kinderen boven de 10 jaar oud. Bij twee kwamen 10 valsche pokken op; de twee anderen bleken onvatbaar.

De *revaccinaties*, ten getale van 100, leverden slechts bij uitzondering echte vaccines. De uitslag was voor de humane en voor de animale stof vrij gelijk: bij beide methoden ontwikkelden zich gemiddeld 6 vaccinoïden. Volkomen negatief resultaat werd ditmaal meer bij het gebruik van animale dan bij dat van humane stof gezien.

TABEL II. AANVRAGEN OM KOEPOKSTOF, WAARAAN IN 1879 IS VOLDAAN.

Plaatsen van bestemming.	Humane stof.		Animale stof.		Totaal.
	Buisjes.	Glaasjes.	Buisjes.	Glaasjes.	
Amsterdam	113	132	107	378	750
Noord-Holland	3	171	12	118	304
Zuid-Holland	—	9	—	12	21
Zeeland	—	9	—	4	13
Noord-Brabant	—	16	18	16	50
Limburg	—	2	—	—	2
Utrecht	6	19	4	16	45
Gelderland	—	23	2	16	41
Overijssel	—	24	4	16	44
Drenthe	2	6	—	—	8
Groningen	—	2	—	2	4
Friesland	—	24	2	31	57
Weenen (Dr. HEINRICH)	—	—	5	—	5
Genève (Dr. CORDES)	—	—	5	—	5
Deli (door den Heer J. B. LIERNUR)	—	—	6	—	6
Dusseldorf	—	—	—	2	2
Totaal	124	457	165	611	1357

Een blik op deze tabel leert dat het meerendeel der afgeleverde glaasjes en haarbuisjes door het Parc vaccinogène is verstrekt, voorts dat — zooals trouwens voor de hand ligt — verreweg de meeste aanvragen uit Amsterdam en Noord-Holland kwamen, maar toch ook naar al de overige provinciën, als ook over de grenzen, heel wat stof is verzonden.

De ontvangen rapporten aangaande den uitslag der inenting met de op aanvraag verstrekte *animale* stof kunnen als volgt geresumeerd worden: 216 glaasjes en 45 haarbuisjes werden met, 35 glaasjes en 3 haarbuisjes zonder gevolg gebruikt, terwijl aangaande de overige 360 glaasjes en 117 haarbuisjes niets werd vernomen. Hierbij dient vermeld dat geene andere dan volkomen versche stof werd afgeleverd.

Het vaccinatie-bureau te 'sHertogenbosch ontving op aanvraag 8 buisjes ter vaccinatie van een kalf; het daarover ons gezonden rapport luidde in allen deele gunstig. Ook de Heer FRANK te Haarlem zag bij zijne kalveren goede werking van onze stof. Uit Genève bereikte ons een ongunstig verslag. Van Dusseldorf, Weenen en Deli werd niets vernomen.

Bij het verzenden van *humane* stof werd in den regel geen verslag gevraagd en ook niet ontvangen.

Aan ons bureau ten Stadhuize werden 45 kinderen ingeënt met *humane* stof, die 1—3 maanden tusschen glaasjes of in buisjes was bewaard. Het gemiddeld aantal pokken langs dezen weg verkregen, bedroeg 6.2.

Aangaande ons Parc vaccinogène ontleen ik aan de aantekeningen van den Directeur der Inrichting nog de volgende bijzonderheden.

Er werden in het afgelopen jaar 110 vaarskalveren ingeënt. Slechts één kalf moest, in de maand Februari, wegens ziekte verwijderd worden; één kalf kreeg vaccinoïden in plaats van vaccines, één vertoonde op den derden dag reeds purulente pokken, één bleek bijna volkomen onvatbaar. Bij al de overige kalveren ontwikkelden zich goede pokken. Een te snel verloop op den 5den dag na de inenting — een gewoon verschijnsel in het warmere seizoen — begon zich reeds in den loop van Mei te vertoonen en werd tot het einde van September bij afwisseling waargenomen, hoewel in mindere mate dan in vorige jaren. Ook had na Mei geen enkel kalf belangrijke diarrhoea.

Een en ander mag worden toegeschreven, zoowel aan den over 't algemeen zeer koelen zomer als aan het optreden van een nieuwen melkleverancier, die betere melk leverde dan zijn voorganger.

De lancetten voor het inenten der kinderen zijn in het najaar vervangen door lancetvormige naalden, naar een model dat te Haarlem met groot succes gebruikt wordt. Zij hebben het voordeel dat men dieper kan insteken voordat er bloeding komt.

In de maand September, bij gelegenheid van het Internationaal Geneeskundig Congres, werd ons Parc vaccinogène door ongeveer 60 binnen- en buitenlandse geneeskundigen bezocht. Met blijkbaar belangstelling en ingenomenheid werd de Inrichting in al hare bijzonderheden door de bezoekers in oogenschouw genomen. Prof. PALASCIANO uit Napels en Dr. REIMANN uit Kiew deden ons het genoegen ieder een kind inteënten op de door hen en in het Buitenland vrij algemeen gevolgde methode (kruisgewijze scarificeeren en daarna bestrijken met koepoklymphe). Op den 8sten dag vertoonden deze

kinderen plekken ter grootte van een stuivertje, bestaande uit eenige geconflueerde vaccines met sterke infiltratie van huid en subcutaan bindweefsel in den omtrek.

Het Bestuur van het Genootschap onderging met den aanvang van het nieuwe jaar de volgende veranderingen. De Heer J. VERBOON bedankte om redenen van gezondheid als Directeur van het Parc vaccinogène en werd als zoodanig vervangen door Dr. A. J. D'AILLY, terwijl, in plaats van dezen, Dr. A. E. DE PERROT tot Secretaris werd benoemd.

De (thans afgetreden) Secretaris,
Dr. A. J. D'AILLY.

WETENSCHAPPELIJKE MEDEDEELINGEN.

DE EERSTE GOLFTOP IN HET NEERDALENDE DEEL DER POLSGOLFLIJN werd nader door Dr. ISEBREE MOENS onderzocht. In den vorigen jaargang van dit *Tijdschrift* gaf ik een verslag van des schrijvers onderzoekingen over de polsgolflijn in het algemeen. Men herinnert zich dat de twee dicrotische verheffingen door MOENS op eene nieuwe wijze, en daardoor eerst bevredigend, werden verklaard, als sluitingsgolven, in het arterieele stelsel ontstaande. In de afbeelding, welke ik op bladz. 65, bij eene andere mededeeling van het pols-tracé gaf, kan men zien dat er, behalve die twee, op onderling gelijke afstanden op den top der golflijn volgende verheffingen, nog een eerste kleinere verheffing, tusschen den top der lijn en de eerste sluitingsgolf, voorkomt.

Dat golfje S kon MOENS toen nog niet voldoende verklaren. Wij willen thans kort vermelden, wat in eene latere (in PFLÜEGER's *Archiv. f. d. gesammte Physiologie*, Bd. XX. gedrukte) mededeeling daaromtrent door den schrijver wordt in het midden gebracht.

Vooreerst wordt de meening van TRAUBE en ROSENSTEIN wederlegd dat het hart zich bij elke systole in meerdere tempo's zou samentrekken, of ten minste betoogd, dat van zulk eene "absatzweisen" contractie der hartkamers, al kwam zij voor, de golf S niet kan afhangen.

Tot goed begrip der zaak is het noodig in aanmerking te nemen, dat de systole der hartkamers nog voortduurt, nadat het bloed geheel uitgedreven is en de valvulae semilunares nog niet zijn gesloten. Physiologische onderzoekingen hebben dit reeds vooraf waarschijnlijke feit vastgesteld. Daaruit vloeit echter ook, op physische gronden, het voor de verklaring van den ons bezig houdenden golftop belangrijke gevolg voort: dat er onmiddellijk vóór de sluiting der valvulae semilunares, terwijl de kamers nog in contractie-toestand verkeerden, een *vacuum in de hartholte ontstaat*.

Door vernuftige physische proeven, welke hier evenwel niet volledig kunnen toegelicht worden, toonde MOENS aan, dat ook na zamendrukking van een caoutchouc-ballon het ontstaan van een overeenkomstig vacuum kan worden aangetoond. Aan den eenen kant stond de ballon met een manó-